

*Секція: Економіка природокористування та охорони навколишнього
середовища*

Удовенко І.О.

к.екон. наук, доцент

кафедри геодезії, картографії і кадастру

Уманського національного університету садівництва,

м. Умань, Україна

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УМОВАХ РИНКОВОГО ТИПУ ГОСПОДАРЮВАННЯ

З давніх давен, найрентабельнішим та доступним ресурсом господарювання, за будь-якого етапу розвитку соціально-економічного розвитку суспільства, була земля. Саме земля, при ефективному та заощадливому використанні, стає основним засобом виробництва у сфері сільського господарства з моменту формування соціально-економічних відносин як таких. Рівень ефективності залучення земельних ресурсів у сільськогосподарські операції обумовлюється низкою факторів впливу на виробничі процеси та рівень їх продуктивності. Ж. Сей у теорії «трьох факторів виробництва і трьох джерел доходу» обґрунтував гармонійну взаємодію і значення в процесі виробництва капіталу, праці і землі. Кожен з цих факторів у міру своєї корисності і цінності робить внесок у створення вартості. З трьох елементів виробництва кожний особливо належить до окремого класу, і частка з продукту, що дістається цьому класові, визначається суперництвом. «...а земля – класу власників нерухомої власності, які не беруть жодної участі у веденні підприємства, але отримують від підприємця ренту за дозвіл користуватися нерухомою власністю (землею), як знаряддям і приміщенням для промислового підприємства»[1].

Не останнє місце, у даному алгоритмі, займає тип господарської системи, в якій відбувається залучення земельних ресурсів для певної реалізації тих чи інших сільськогосподарських робіт, виробничих процесів тощо.

Еволюція соціально-економічних відносин в Україні, так і у світі в цілому, призвела до поширення ринкового типу господарювання, який зарекомендував себе як одним із найоптимальніших систем ведення господарювання при залученні основних факторів виробництва. Трансформаційні перетворення у соціально-економічній структурі держави, відчуження від планово-адміністративної системи господарювання спонукало до зменшення частки агровиробництва у структурі валового внутрішнього продукту. Але націленість економіки на ринкові інструменти виробничих відносин. у свою чергу, спричинило до зростання рентабельності та рівня продуктивності сільськогосподарського сектора господарювання.

Нині в Україні перспективним типом господарювання є ринкова економіка. Їй притаманні процеси, які є результатом проведення реформ, зокрема, реформування земельних відносин, які в свою чергу, спонукають до адаптації та розвитку (удосконалення) як продуктивних сил виробництва, так і тих факторів виробництва, які є мобільними та більш гнучким до сучасних перетворень.

З поступом реформ у земельній сфері, на жаль, очікуваного покращення у підвищенні ефективності використання земельних ресурсів не спостерігається. Це в свою чергу знижує рівень конкурентності на світовому ринку як вітчизняної аграрної сфери, так і економіки держави в цілому.

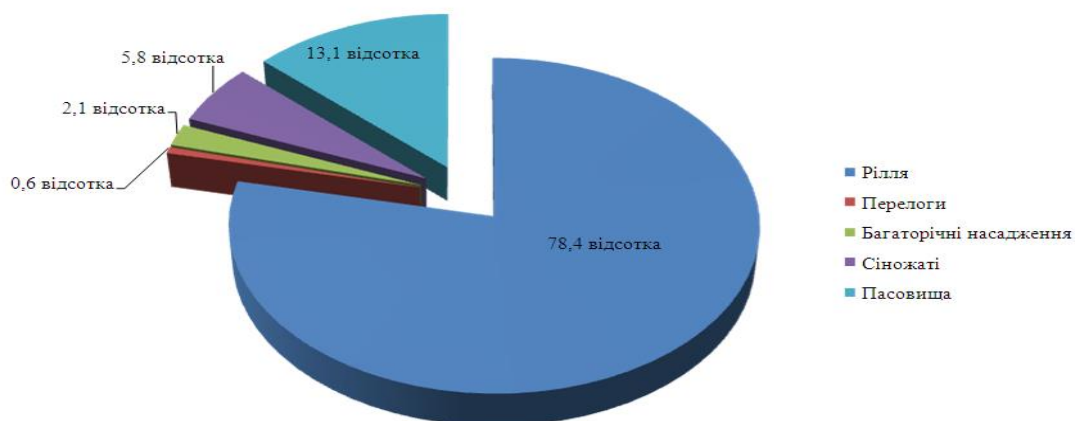

Рис.1. Структура сільськогосподарських угідь в Україні у 2017 р., %
Джерело: складено за [2]

Україна має значний земельно-ресурсний потенціал. Станом на 1 січня 2017 р. земельний фонд України становить 60,3 млн. гектарів. З них налічувалося сільськогосподарських угідь — 41489,3 тис. га. основну частину займає рілля — 78,4%, решту - сіножаті (5,8%), пасовища (13,07%), інші землі (2,9%) (рис. 1).

Основними чинниками підвищення ефективності використання землі у сільському господарстві є: рівень продуктивності сільськогосподарського виробництва; система землеробства; родючість ґрунтів; режим природокористування ресурсним потенціалом.

Земельний потенціал України залучено у господарську діяльність у розмірі частки у 92 % від загальної території країни. Надзвичайно високим є рівень розораності території і становить понад 54 %. Для порівняння вказаний показник у розвинутих країнах Європи не перевищує 35 %[3].

З огляду на показники ефективності використання земельних ресурсів за попередні роки, у сільськогосподарській сфері виробництва спостерігається тенденція до значних диспропорцій у самій структурі та землекористування за призначенням. Погіршення якісних характеристик землекористування негативно позначилося і на показниках його ефективності, зокрема спостерігається стала тенденція до зниження обсягів сільськогосподарської продукції.

Подальше поглиблення подібного дисбалансу має ймовірність спонукати до виникнення кризового стану щодо природокористування та зниження рівня валового виробництва у аграрній сфері та розвитку національної економіки в цілому.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Сей Ж. Б. Трактат по политической экономии — Москва : Директ–Медиа, 2007. — 67. — (1) . — URL : <http://www.biblioclub.ru/index.php?page=book&id=26847>
2. Сільське господарство України. Статистичний збірник. — К.: Держкомстат України — 2017 — 245 с.
3. URL : <http://www.kmu.gov.ua/document/250076311/P0413-00.doc>